

Bogu na čast,

GASILEC

bližnjemu na pomoč!

Izdaja odbor deželne zveze kranjskih gasilnih društev. — Urejuje tajnik Fran Ks. Trošt na Igu pri Ljubljani. — List izhaja poljubno po potrebi v nedoločenem času, vendar vsaj štirikrat na leto, in ga dobivajo člani zveze brezplačno.

Cesarska jubilejska ustanova avstro-ogrskih zavarovalnic v podporo ponesrečenih gasilcev in njihovih zapuščencev.

Tej cesarski jubilejski ustanovi avstro-ogrskih zavarovalnic v podporo ponesrečenih gasilcev in njihovih zapuščencev, ki jo je ustanovilo več zavarovalnih društev leta 1873., je namen, resnično potrebnim in vrednim poklicnim ali prostovoljnim gasilcem avstro-ogrske države, kateri so v izvrševanju svoje službe zadobili težko bolezen, se pohabili ali ponesrečili, oziroma njihovim zapuščencem, dajati podporo.

Tisti, kateri hočejo imeti pravico do ustanove, se povzljajo, naj vpošljejo svoje prošnje poštne prosto do konca meseca maja vsacega leta predsedstvu ustanove. Prošnja in vse priloge so kolka proste.

Prošnjam je priložiti naslednje priloge:

a) Izpričevalo načelnika gasilnega društva, da je oboleli ali ponesrečeni gasilec bil ud ali je še ud kacega domačega gasilnega društva,

b) zdravniško izpričevalo o načinu bolezni ali poškodbe kakor tudi o tem, da je dotičnik to poškodbo pri gasilskem delu zadobil,

c) izpričevalo županstva (ubožno izpričevalo) o potrebi in vrednosti prosilca, kakor tudi natančno njegovo bivališče.

Prošnje za podporo enkrat za vselej se morejo kadar koli vložiti in morajo biti opremljene z omenjenimi tremi prilogami, vsekakor pa je želeli, da se tudi prošnje za podporo vložijo do konca meseca maja vsacega leta pri ustanovi.

Prošnjo je nasloviti:

Slavni upravni odbor cesarske jubilejske ustanove avstro-ogrskih zavarovalnic

Dunaj.

(Löbliches Komitee zur Verwaltung der Kaiser-Jubiläums-Stiftung österr.-ung. Assekuranz-Institute

in Wien.)

Prošnje in priloge, sestavljene v nemškem jeziku, je vposlati do 24. majnika 1907 zveznemu odboru (lahko tudi tajniku Troštu na Igu pri Ljubljani), da se odpošljejo pravočasno na svoje mesto, ker morajo biti vsaj 30. majnika na Dunaju.

Vodstvo zveze.

Delokrog odbornikov gasilske zveze

z zaznamkom prostovoljnih gasilnih društev, ki jih imajo nadzorovati odborniki ter poročati o njih v zmislu sklepa seje z dne 11. oktobra 1906.

K nadzoru gasilskih društev naj se povabi vselej župan dotične občine; nadzorovanje naj se vrši, če le

mogoče na nedeljo ali praznik in bodi spojeno z vajo dotičnega društva.

Vrhovno nadzorstvo nad vsemi društvi pristoji načelniku zveze Franu Doberletu, kojemu je pridružen tajnik, kot pobočnik. Specialno pa nadzoruje načelnik gasilna društva: Ljubljana, Ig, Škofljica, Kamnik, Bled, Škofja Loka, Postojna, Rudolfovo, Planina, Vrhnika in Mokronog.

Podnačelnik Matija Petrič vzajemno z odbornikom Francem Merharjem gasilna društva: Vipava, Št. Vid nad Vipavo, Senožeče, Razdrto, Hruševje, Studeno, Št. Peter, Slavina, Zagorje, Ilirska Bistrica, Cerknica, Dolenjavas pri Cerknici, Dolenji Logatec, Gorenji Logatec, Rovte, Novavas, Stari trg pri Ložu, Spodnja Idrija, Črni vrh, Hotederšica, Godovič in Idrija.

Odbornik Karl Mayer: Borovnica, Brezovica, Horjul, Polhov gradec, Vrd in Dobrova.

Odbornik Ludvik Štricelj: Vič-Glince, Spodnja Šiška, Zgornja Šiška, Dravljice, Pirniče, Št. Vid nad Ljubljano, Šmartno-Tacen, Gameljne, Jezica, Moste, Štefanja vas, Vižmarje, Bizavik, Litija in Šmartno pri Litiji.

Odbornik Josip Fajdiga: Komenda, Cerklje, Mengeš, Motnik, Trzin, Domžale, Stob, Dob, Moravče, Dol, Dolsko, Vodice in Lukovica.

Odbornik Ivan Debelak: Kranj, Tržič, Stara Loka, Selce, Železniki, Sorica, Trata-Gorenja vas, Poljane, Duplje, Predoslje, Predvor, Šenčur, Voglje, Sora, Dobračeva, Ziri, Ledine in Žabnica.

Odbornik Ivan Rus: Srednja vas, Bohinjska Bistrica, Bohinjska Bela, Gorje, Ribno, Radovljica, Kropa, Kamna gorica, Mošnje, Koroška Bela, Ljubno, Leše, Jesenice, Dovje, Rateče, Breznica, Kranjska gora, Ljubno, Rateče in Mojstrana.

Odbornik Vinko Ogorelec: Šmarje, Višnjagora, Št. Vid pri Zatični, Krka, Dobrépolje, Sv. Gregor, Sodražica, Ribnica, Dolenjavas pri Ribnici, Št. Jurij, Pijavagorica in Tomišelj.

Odbornik Gustav Luser: Trebnje, Žužemberk, Toplice, Orehovica, Semič, Črnomelj, Vinica, Mirna peč in Velka Loka.

Odbornik Josip Tratar: Št. Jernej, Kostanjevica, Sv. Križ pri Kostanjevici, Škocjan, Krško, Leskovec, Št. Rupert, Cerklje in Radeče.

V poravnavo preprirov med društvom in občino je privzeti zveznega tajnika. Zveznemu tajniku je nalog, imeti skupaj pouk v okolišju. Ti okoliši se določijo po zemljepisni legi krajev, tako da imajo odposlanci društev kar največ prilike se udeleževati pouka, kateri naj se vrši navadno ob nedeljah in naznani vselej pravočasno, vsaj 14 dni prej.

Ta razdelitev velja do konec avgusta 1908.

Zvezinim društvom!

V začetku januarja razposlali smo v izpolnitev »izkaz« in položnice za vplačilo letnine za l. 1907. Do sedaj se je odzvalo z »izkazom« le polovica zveznih društev, vplačalo jih je pač že tri četrtine. Opozarjamo, da izkaz pri vodstvu zveze potrebujemo, ter naj se čim prej doloži, da bo zadeva v redu.

Na pomoč!

Vodstvo zveze.

Potovalni učitelji za gasilstvo.

Razsodni poznavalec gasilstva mora priznati, da se je gasilstvo v zadnjih letih močno razvilo. Napredek tiči posebno v mnogih novostih, ki so jako uporabne in so se glede na njih tehniko tudi uvedle. Ves ta napredek pa tirja od članov prostovoljnih gasilnih društev več znanja, čemur bo mogoče zadostiti le z združenimi močmi. Da odgovarja gasilno društvo času, da zadošča svoji nalogi, mora skrbeti za popolno izobrazbo svojih članov. Ta izobrazba bodi praktična in teoretična. Prva se tiče pravilne rabe vsega gasilnega orodja; teoretični pouk pa posreduje in uči gasilce poznati vzroke glede uporabe posameznega orodja. Dvoma o tem ni več, da je teorija danes tudi potrebna. Gasilec se ne more ob svojem meščanskem opravilu, pečati vedno z lepo stroko gasilstva; mora toraj mnogo brati, poslušati predavanja itd. Izpopolni pa svoje znanje posebno z vajami.

Ker je teoretično znanje gasilcu potrebno, nastane vprašanje, kako si ga naj gasilec pridobi. Prav dober pomočnik v dosego tega namena je pouk v zimskih večerih. Pouk mora biti ločen, in sicer za začetnike in starejše gasilce. Razpravlja in razgovarja se pri takih večerih o vseh novih pojavih na polju gasilstva. Pri večernih sejah se obravnava kako važnejšo stvar; posebnega pomena pa je, ako se pri večernih občinskih zborih predava tudi o gasilstvu sploh. Kjer je več gasilnih društev v bližini, se lahko prirejajo skupni poučni večeri, ki se jih pa naj udeležuje moštvo le v oddelkih, ker mora ostati nekaj gasilcev zaradi varnosti, če bi utegnil nastati ogenj, doma. Pri takih poukih naj se gasilci tako vrsté, da se lahko vsi udeleže pouka, a ne samo nekateri.

Kdo naj poučuje? Najprej poveljniki ali njihovi namestniki in posamezni šarži; potem oni tovariši, ki so obiskovali kak gasilski tečaj. Predavatelji, ki so sicer prav dobro praktično izvežbani, morajo imeti pa tudi dar govora. Vsakdo ni govornik, rad bi izdal svojo znanost, a manjka mu zato potrebnega daru.

Zato se pripeti, da je v kakem kraju le prav malo predavateljev, in ti so leto za letom vpreženi v prosope gasilstva. To je sicer lepo in dobro, ali naposled se ti naveličajo, osobito, ker ne žanjejo za svoj trud nikake hvaležnosti, dasi so žrtvovali časa, večkrat se tudi oškodovali gmotno, umaknejo se s pozorišča. Nadomestilo je težko najti za take izborne moči, zadovoljiti se mora z manj izvežbanimi člani, s tem pa trpi izobrazba gasilcev.

Če bi bili vedno dobri predavatelji na razpolago, bi bilo potrebno, kar je pri več združitvah že uvedeno, da se uvedo potovalni učitelji za gasilstvo in rešilstvo. Njih naloga naj bi bila, da prirejajo med letom pri raznih društvih predavanja, posebno ob nedeljah in praznikih, ko nimajo člani gasilnih društev drugega opravila. Predavanja naj bi se vrstila po določenem načrtu, kjer je več društev v bližini za več društev skupno, a ne smelo bi se pa tudi ne prezirati posameznih bolj oddaljenih društev.

Zveznemu odboru določi se tvorničarji in veščaki vsako leto več poročil o novih dotičnih iznajdbah, ki so jih komisije že pregledale in odobrile. O predmetih, ki so vredni priporočila naj potovalni učitelj obravnava in če so majhni naj jih tudi praktično kaže. Tako se seznanijo gasilci z novostmi v gasilstvu, da si zberó potem sami za svoj kraj primerne predmete. Če je potovalni učitelj pripraven in svojo stvar tudi dobro razume, koristi mnogo v povzdigo

in razvitek gasilstva; društveniki dobe veselje do gasilstva in zahrepe sami po izpopolnitvi. Ugovarjajo sicer nekateri: »Predavanja tako berem v časopisih, in pa tudi o raznih novostih, če imam toraj veselje si naročam take časopise in brošure in se poučim iz njih.« To je sicer prav. Toda le redkim je prilika, da si morejo naročiti razne časopise, ali omisliti strokovnih knjig o gasilstvu. Vsakdo tudi ni zmožen tujega jezika, v katerem so knjige pisane. Kdo pa ima časa, da bi prebiral dolge članke in razprave? Kdo si vzame trud iz vseh spisov sčrpiti najvažnejše, kar bi njemu bilo v korist? Beseda ima vedno prednost pred mrtvo črko; ložje pojasnjuje pojme, navdušuje in prepričuje. Kdor govori o kakem predmetu, se je gotovo za to dobro pripravil in poučil o njem, da ne pride pri predavanju v zadrego. Ustno podajanje ima torej mnogo prednosti, zaradi tega je pa tudi uvedeno pri raznih društvih. Stroške za potovalne učitelje poravnava deželna gasilska zveza, katera naj si izposluje v ta namen deželno podporo; posameznim društvom naj se ti stroški nikdar ne nalagajo, ker bi bili zanja pretežko breme.

Ta uredba pa ima še več prednosti. Tak učitelj pozna vobče gasilstvo in rešilstvo in zastavi vse svoje sile v njega popolnitev. Ker se vedno peča z njim, prebira strokovne liste, se seznanja z vsemi novostmi in utegne priporočati kadarkoli najboljše stvari. Pri debatah in prostih razgovorih, ki se razpredo po predavanju, seznanja člane z raznimi podatki, ki so koristni za društvo. Ker mnogo potuje od gasilkega društva do društva in hodi po gasilskih razstavah, more dajati društvom kakršnakoli primerna pojasnila glede gasilske stroke; njegova predavanja so vedno strokovnjska. Pa še nekaj nam je tu na misli. »Nikdo ni prerok v domačem kraju« je stari pa resnični pregovor. V posameznih društvih se dobe vrlo izvežbani člani, ki bi utegnili predavati. Ali njihova beseda ni tako izdatna, nego ona potovalnega učitelja. Ta pride le malokdaj v kraj in gotovo vleče k predavanju tudi radovednost posameznike, pa tudi pazljivosti je več, kakor če jim predava znana domača oseba. Ni pa treba tukaj domnevati, da bodi gasilski potovalni učitelj samo to in nič drugega. Deželna zveza tudi toliko ne zmore, da bi enega človeka plačevala dostojno in mu povračevala vse potovalne stroške. Samo ob nedeljah in praznikih se more vršiti tak pouk, zato je pa v to določiti osebo, ki ima kako drugo službo ali opravilo, ki jo med tednom opravlja, in da ima v nedeljo ali praznik časa in pa posebno veselje in strokovno izobrazbo v gasilstvu sploh. Taka uredba bi ne stala mnogo in je lahko izvedljiva. Gasilna društva bi s tem mnogo pridobila, bila bi enakomerno izvežbana in bi lažje širila svojo prostovoljno prevzeto dolžnost v korist svojih sodeželanov.

O. F. Z.

Varnost proti ognju v hišah.

Človek uporablja vso svojo moč proti uničujočim elementom in jih izkuša čim bolj z uspehom omejiti. Elementi zaničujejo naprave človeške roke. Zrak, voda in ogenj vničujejo, če so prosti, hipno ali polagoma tudi najtrdnjše, najsolidnejše stavbe. Tukaj omenjamo učinek ognja pri kuriščih. Strehe naših stavb so podvržene vremenskim neugodam; pa tudi stene stavb same. Skrbeti je posebno, da se nedostatki odpravijo pravočasno na dotičnih mestih ter tako preprečijo škode sebi in drugim. Dimniki niso odvisni le od vremenskih vplivov, ampak tudi od zračnega prepiha, ki nastane vsled kurjave. Vpliv mrzlega in gorkega zraka, snega in dežja na stene dimnika, se razvdi posebno iz okolnosti, da se železni dimniki (pločevinasti) zaradi menjave temperature in mokrotnosti kmalu pokvarijo.

Največjo pozornost in previdnost v naših stanovanjih moramo obračati na kurišča; zakaj prav to so tisti deli sstopja, v ktere je vklenjen vničujoči element, da služi človeku. Vsi deli kurišča morajo biti vedno izolirani. Ti deli so: ognjišča, peči itd., zveze med njimi in dimniki, toraj odvodne cevi in dimniki sami, naj se imenujejo že kakorkoli. Omenjeno bodi, da se v sedanjem času, ko nastajajo cele gruča hiš, ne ravna večkrat dosti ognjevarstveno, pač pa preveč

varčno, da se pridobi čim več prostora v stanovališčih. Dimnike napravljajo do skrajnosti ozke, preprežajo jih na vse strani, t. j. tudi horizontalno pod 60 stopinj poševnosti, peči in štedilniki se često ne postavljajo tja, kamor bi spadali, ampak tam, kjer je ravno kak takšen kot. Če se kurilne naprave ne izolirajo kakorkoli, je že položena kalica za ogenj, ki izbruhne prej ali slej. Izoliranje obstoji v tem, da se prepreči plamenu ali sajami, da bi prihajale v dotiko z lahko vnetljivimi predmeti. Sredstva za to so opeka, malta, kot vezilo in železo, ako se ni bilo mogoče ogniti konstrukcije stavbe, pri kateri se naslanjajo leseni predmeti na kamine. Ali ne samo izoliranje, tudi snaga vseh delov pri kurišču je potrebna za varnost proti ognju. Osnaziti je iste treba dati v malih presledkih, kakor se namreč kuri, strokovno izobraženim osebam. Snažnost kurišč je prav važna glede varnosti proti ognju; snažiti jih morajo redno izvežbani dimnikarji. V praktičnem pa se marsikaj greši. Štedilniki in peči se često snažijo le vsakih štiri do šest mesecev ali še ne; večkrat opravijo to delo posli in kurilci. Zveze z dimniki se snažijo še redkeje in celo dimniki, če niso snažilna vratica na podstrešju, se snažijo s porazumom strank prav malokrat.

Če je en del ali več delov kurišča zabasanih s sajami, ne more goreti na kurišču, ker nedostaje prepiha. Zdaj naj bi se poklical dimnikar. Toda ne. Saj se zažgo in čiščenje je pri kraju. Ozrmo se obenem na dolžnosti dimnikarjev, katere so utemeljene po § 442—444 kazenske postave, ter pojasnimo, kaj zahtevajo od občinstva te glede ognjavarnosti. Mnenje je, da tvori obrt, ki je sama zmožna razsojati in preudarjati, jeli kurišče v hiši na pravem mestu in varno, tudi del požarne policije: služi javnemu namenu in ima tudi pravice ter dolžnosti. Temu pa ni tako. Dimnikar je sicer podvržen kazenski postavi in določilom stražnopolicijskega in stavbenega reda. Od njega se zahteva, da odstrani nedostatke pri kuriščih ali jih naznani; tega pa danes ne more storiti, ker je odvisen od hišnih posestnikov, in izgubil bi delo, izgubil bi svoj kruh, če bi zahteval točno vsako odpravo nedostatkov ali pa jih naznanjal oblasti. Mojstri dobro vedo za marsikatero pomankljivost pri kuriščih in ni mnogo hiš, kjer bi jih ne bilo, ali so zaradi eksistenčnih razmer prisiljeni molčati in sprejemati odgovornost, ki se jih tu pač tiče. Dobiti je dimnikov, ki so po vremenskih neizodah, potresu ali dolgoletnem snaženju izgubili odmejitve; nekaterih dimnikov ni mogoče zaradi zidave čistiti, v nekatere so vzdani tramovi, pa tudi dimniki, ki jih stranke ali posestniki ne puste snažiti in tudi sami ne snažijo. Vse to je ognju nevarno, vse to je posledica pomankljivih postavnih določil.

Dalje se dobe ozki dimniki v obrtnih delavnicah, ki odvajajo dim, a kurivo, ki se tam rabi bi zahtevalo večjo obsežnost dimnika.

Razentega se dimniki pri obrtih iz varčnosti ne snažijo večkrat, kot navadni dimniki; obenem pa jih razdirajo vročina, vplivi vremena. Celo tvorniških dimnikov leto in dan ne očisti dimnikar. Iz takih dimnikov vhaajoče goreče saje povzročajo očividno često ogenj, ker se nahajajo na dvoriščih tvornic vnetljivi predmeti. Samo dimniki pa niso vzrok požarom, nego tudi peči, štedilniki in druga kurišča. Že pri postavitvi kurišč in izpeljavi cevi v dimnike, se često ne misli na varnost ognja. Peči in štedilniki se postavljajo kar na lesena tla in ni čuda, da nastane s časoma ogenj v podu. Tudi odvodne cevi se izpeljavajo blizu lesenih delov v dimnik; zaradi tega pa nastane takozvani ogenj v dimniku. Peči in štedilniki naj se snažijo redno vsak mesec, snažitev teh plačajo stranke, a snažitev dimnikov je stvar hišnega gospodarja. Ta strošek je pa mnogim strankam prevelik, včasih spravijo celo denar za dimnikarja brezvestni posli, kratko, snaži se ne mesečno, ampak celo zimo komaj dvakrat in še takrat opravijo to delo nepoklicane osebe.

Služinčad snaži ali pa tudi ne. Delov ne omete toliko časa nihče, da so s sajami napolnjeni in ni več prepiha. Če toraj peč ali štedilnik več ne funkcionira se pa kar izžge nakopičene saje s petrolejem ali papirjem in stvar je zopet v redu. Ne pomisli se pa obenem, da je nevarnost tacega podvzetja za hišo samo in sosede velika. Tako se ne snažijo dimniki le po mestih, ampak dela se celo na kmetih tako,

kjer nastanejo potem požari posebno pri stavbah, ki so krite s slamo ali skriljami in se jih ne more uspešno gasiti, ker primanjkuje vode ali celo gasilnih priprav. Na deželi je to tem huje, ker se s snaženjem dimnikov rado odlašajo; snažijo se komaj 2- ali 3krat na leto in še takrat površno. Tudi so štedilniki in peči večkrat napravljeni slabo, snažilna vratica se zapirajo hermetično. Če se vpoštevajo, da je po kmetijskih poslopih seno in slama na podstrešju in ni posebne pazljivosti pri kuritvi, je nevarnost ognja tem večja in navadni rek »vzrok ni znan« opravičen. V mestih je še navada, da pride pečar pred zimo, a potem se nikdo ne zmeni več za kurišča. Za dimnikarja se skoro nihče ne zmeni, on je brezmočen, a če nastane ogenj, leti krivda nanj, da, celo kaznovan je. Pravih provzročiteljev se navadno ne dobi, ker je težko nestrokovnjaku dobiti vzrok, mojster ga raje zamolči, da, raje je kaznovan, kot da bi z ovadbo izgubil delo.

Ali ne samo kurišča tudi kritbe streh in njihovo stanje je merodajno glede varnosti požara. Poškodovane strehe najsi so od take ali take tvarine, so važnosti zaradi izmeta isker. Slabe stene, odkrite letve in strešniki gore prav radi: da, ogenj nastane celo, čeprav je streha s snegom pokrita. Na podstrešje se spravlja lahko vnetljive predmete, slamo, papir, posteljine itd., to so predmeti, ki v družbi s slabo se zatvarjajočimi majhnimi vratci, dajo povod podstrešnemu ognju. Na vse to naj čuva dimnikarjevo oko, ki imej priliko, da vidi mesečno take kraje.

Kar velja o malomarnosti hišnih gospodarjev, da pazijo na ognjavarstvene naprave premalo, to se smelo trdi tudi o večini županov, a ne samo po deželi, nego tudi po mestih.

Premoženja vsled požara ne izgubi samo lastnik stavbe; tukaj trpi občina, zavarovalna družba, da, država, ker se uniči imetje naroda. Merodajni krogi naj se energično zavzamejo za vse varnostne naredbe, da se ne bo klicalo po katastrofah »Prepozno!«

N. A.

Požar in gledalci.

Spisal Stricel ml.

Kateri gasilec še ni doživel dostikrat nepotrebnega umešavanja ljudstva v slučaju požara pa bodisi mestnega ali kmetijskega? — Kadar je požar, misli marsikdo, da ima pravico — dasi se ni nikdar zanimal za gasilstvo — gasilce hvaliti ali karati, namesto, če je njegovo pomilovanje tako veliko, da bi sam prijel za delo, kjer se ga res potrebuje. Da, pomagati je kaj drugega, nego gledati in zabavljati. Pri delu se mora trdo prijeti, česar pa taki ljudje nečejo. Morebiti bi se četrte ure še kazali in za kako malo stvar prišli, a ure in ure v snegu brizgati ali vodo nositi, tega pa seveda ne marajo.

Prav tako tudi tisti, ki so navzoči pri izbruhu požara in so morebiti res kaj malega storili, kriče potem: pogledjte kako dolgo ni gasilcev; sami sebe pa hvalijo, kaj so vse naredili. Če bi ti ljudje le premislili, da je treba gasilce alarmirati, in da tisti ne hite na pogorišče kar tako kakor drugi ljudje, nego se morajo preobleči, v gasilarni, počakati da priženo konje, da se snide toliko gasilcev, da je mogoče opravljati gasilno orodje. Ob tem se seveda izgubi nekaj časa, ali če dotičniki vzamejo uro v roke, bodo videli, da pride gasilno društvo v petih do desetih minutah na pogorišče. Nekaj več časa se seve rabi za kraje, ki so oddaljeni po četrte, pol ure ali več. V posebno nevarnih primerih so te minute res dolge.

Nekateri tudi mislijo, da lahko dajo gasilcem svete, kako naj cevi polagajo, ali kam naj lestve postavijo itd. Tu mora zabraniti vsak poveljnik energično kakršnokoli vmešavanje in sploh prepovedati, da bi se kdo vtikal v njegovo delovanje.

Ko pridejo gasilci na prostor, so tudi poveljniki ali gospodarji na tem prostoru in najbolje je, če je mogoče, da se prostor zapre.

Drugače pa je, če poškodovanci ali sosede pogorišča gasilcem dajo kakšen svet. V takem primeru je često tudi potreben.

So pa tudi gledalci, ki bi res radi pomagali. Te moči naj se s hvaležnostjo sprejmo, da gonijo brizgalno ali pa nosijo vodo. Seveda prav mnogo takih gledalcev navadno ni. Primerilo se je tudi v nekem mestu, kjer so bile tri hiše v plamenu, da je neki gospod, ko so se pripeljali gasilci, vpil nanje: Prinesite vendar sem in sem vodo in kje pa brizgalno postaviti. Nato mu poveljnik odgovori, da on že sam ve, kaj dela in naj raje gre vodó nosit nego zijala prodajati. Seveda jo je dotičnik odkuril na drugi konec. Vsak gasilec ve — posebno če je polno gledalcev — kako mučen je n. pr. polaganje cevi in čas preden se začne brizgati. Gasilec se kaj oddahne, ko vidi prvi curek vode. Prav zato naj se ne zabavlja in smeši gasilcev, ko so pripravljeni kadarkoli priti »bližnjemu na pomoč«, in marsikdo izigra svoje življenje. Berite letne štatistike, koliko se jih ponesreči, pohabi in izgubi svoje zdravje!

Ena beseda pohvale iz vrst občinstva ali listov razveseli vsakega gasilca in ga vspodbuja k delovanju.

Največkrat imajo oni najmanj izgubiti, ki najbolj na društvo zabavljajo in si mislijo za gasilce so dobri »najslabši in najnižji« ljudje.

Tajiti se pa tudi ne more, da nekatera društva pa tudi njihovi poveljniki res ne zadoščajo svoji nalogi, in poveljniki sami ne vedo, kaj in kako bi začeli ali se celo pripravljajo s člani in istim ugovarjajo pri vsaki stvari.

Namesto da bi mirno poveljevali, pa napravljajo z vpitjem še večjo zmešnjavo. Če jih ob takem primeru gledalci grajajo, se jim seveda ne more zameriti.

Dolžnost društva je, da odpravi take nedostatke.

Če pa — kar ni nemogoče — včasih doleti društvo kakršnakoli nerodnost ali ni pri njem vse prav v redu, si lahko mislimo, da na svetu tudi sicer ni vse popolno in je treba le odpraviti nedostatke. Društvo si potem opomore bolj nego prej.

Dvokolesne in štirikolesne Smekalove univerzalke.

Za slavna gasilna društva smo že priporočali univerzalke na dveh kolesih in to velja za taka društva, koja žele hitrim potom priskočiti na pomoč. Tudi je že več občin take stroje naročilo posebno tam, kjer še ni gasilnih društev. S tem strojem je omogočeno društvu ali pa občini v naglici prihiteti na pogorišče in z malo delavsko močjo začeti delo. Stroj je na dvokolnici ter se zamore tudi iz iste razstaviti in na tleh delati, ter tako priti ž njim do vsakega kotička na pogorišču. Delovanje je enostavno, ker je stroj enostavne sestave tako, da zamore vsak najmanje več človek ž njim ravati.

Stroj ima bakrene vetrnike in patent proti zmrzlini, da ventili v zimskem času ne primrznejo. Jakost stroja je 90 m/m premera in vleče vodo na 8 metrov globočine ter se zamore na istega uporabiti do 100 metrov cevi za brizganje.

Razen tega stroja, je tvornica tudi sestavila enak stroj na 4 kolesih, prirejen za vprego enega ali dveh konj, da je tako omogočeno, eventualno v daljne kraje prihiteti na pomoč.

Ta stroj se nahaja na 4 kolesih in ima peresa koja se pri delovanju zapro, da stoji stroj čvrsto. Deluje se ž njim na vozu ali pa tudi na tleh.

Spredaj ima sedež za dva moža, pod njim motovilo za 60 metrov cevi. Z desne in leve strani dve svetilki in zapornica za zadnji dve kolesi. Zadaaj na stroju nahaja se mala omarica za sprave. Stroj ima 90 m/m premera in ravno tako patent proti zmrzlini, kakor gori navedena brizgalnica ter vse pritikline. Obe vrsti imata:

4 metre cevi iz gume,

20 metrov konopnih cevi z navijaki št. 6,

1 patentirano košarico za črpanje vode s povračljivim zaporom »Patent Smekal«,

1 vrvico s karabinarjem,

2 metra gumirane cevi z navijakom,

1 mlaznico in 2 ustnika, ter potrebne ključke, 2 kladvi in oljenko, tako da je stroj za prvo pomoč opremljen.

Vsako naročilo več, namreč za gumove in konopne cevi, se mora posebej doplačati

Plačilni pogoji po dogovoru, tudi na obroke!

Ker je takih strojev na Kranjsko že mnogo oddanih in ima trdka od povsod zelo pohvalna priznanja, zamoremo slavnim gasilnim društvom in občinam nabavljenje takih strojev le toplo priporočati.

Gasilec.

Lestve.

Važno gasilsko orodje so tudi lestve. Vsako gasilno društvo moralo bi imeti dovelj pripravnih lestev; žal, da temu ni tako. Koliko imamo društev, ki sploh nimajo lestev. Res je, da se v mnogih krajih lestve prav malokdaj rabi, zadošča tudi vsaka navadna lestev, ki je pri rokah, a zgrade se pa često tudi nesreče, prav zaradi tega, ker se rabijo navadne lestve. Kakšna naj bo gasilska lestev? Ni tukaj naš namen naštevati razne vrste lestev, saj jih pač mora poznati vsak gasilec. Imamo navadne in mehanske lestve, a vse morajo biti trpežne in varne, dovelj močne, da vzdrže primerno težo na vseh klinih. Znanе so nesreče, ki so se pripetile zaradi tega, ker se je prelomil klin, da, celo lestvenika. Krivda se je zvrnila na načelnika gasilnega društva, in celo sodnijsko je bil kaznovan zaradi prestopka proti varnosti življenja, češ, on je odgovoren za vse. Lestva mora biti narejena iz zdravega, trpežnega, ne grčastega lesa. V to je pač najboljši hrastov, ali mecesnov les. Vsekakor morajo biti klini iz trdega lesa, nikdar okrogli, ampak vselej robati in čvrsto zagvozdani v lestvenike. Les mora biti razen tega, da je zdrav, tudi primerno impregniran, da je dalj časa varen proti trohnobi in trhljivosti. Pravilno je, da je med lesenimi klini v primeri z dolgostjo kakih 4 ali 5 železnih vezi. Kovinski deli pri lestvi morajo biti prebarvani in pritrjeni k lesenim delom z vijaki. Spodaj morajo imeti vse naslonilne in enake lestve močne kovinske koničaste okove, da stoje na tleh trdno, kar je posebno važnosti po zimi, če so tla ledena. Dolžina lestev mora biti primerna. Lestev se ne sme nikdar šibiti od teže gasilceve, ker je sicer nevarnost, da se prelomi, zato so primerne opore popolno na mestu in potrebne, a tudi opore morajo imeti železne konice, da se zasade dobro v zemljo.

Lestev se preskuša glede trdnosti s primernimi uteži po 80, 100 kilogramov in če uteže dobro nosi potem je varna tudi za gasilca.

Da ostane lestev trajno dobra, je odvisno tudi od tega, kje je spravljena. Na vlažnem kraju postane lestev kmalo trohljiva, navidezno je še trdna, a pri rabi se izkaže njena nezmožnost. Zato spravljajmo lestve na suh kraj. Pri premikalnih lestvah moramo paziti tudi na vrvi, zakaj kaj rade sprhnijo.

Lestve ne smemo nikdar preveč obtežiti; več kot dva ali trije gasilci ne sme h kratu na lestvo, a kadar so na nji, se morajo dobro pripeti s karabinerjem na klin, ker se prav lahko primeri, da mu zdrče noge, osobito po zimi.

Vsak gasilec, posebno plezalci naj si zapomnijo te vrstice.

Novice.

Gasilna društva v Velki Loki, Godoviču, Tomišlju in Idriji so pristopila k zvezi, katera šteje sedaj 136 društev.

Nova gasilna društva so se ustanovila: v Velki Loki, Godoviču, Tomišlju in Vrbljenih. Tudi v Ihanu ustanove gasilno društvo.

Dne 2. aprila t. l. popoldne, izročile so se slovesno častne kolajne šestim gasilcem na Škofljici, in sicer: Vinku Ogorelcu, Ivanu Anžiču in Janezu Trtniku, članom gasilnega društva na Škofljici; Ivanu Babšku, Josipu Žitniku in Josipu Garbasu, članom gasilnega društva Šmarje. Ko je tajnik zveze prebral dopis c. kr. okrajnega glavarstva, pripel je načelnik zveze Fr. Doberlet kolajne odlikovancem in nato nje in gasilce prav primerno nagovoril. Gospodu načelniku se je zahvalil tovariš Ogorelec. Slavnost je bila sicer domača, a prav pristrčna.

Nadvojvoda Evgen kot gasilec. Nadvojvoda Evgen pride s svojim spremstvom dne 4. aprila 1907 v Št. Polit, da tam nadzoruje 21. brambovski polk. Ob 3. uri popoldne se odpelje v svojem avtomobilu proti Stajru in ko se pelje mimo Mottersdorfa, zagleda, da je v vasi ogenj. Takoj ukaže ustaviti, ter hiti na pogorišče, kjer se s svojim spremstvom dejansko udeleži dela pri brizgalni in celo daje potrebne odredbe, čez poldrugo uro. Za nekega poškodovanega kmeta ukaže s svojim avtomobilom hiteti po zdravniku. Pred odhodom pa še izroči tamošnjemu nadučitelju 500 K za pogorelece. Toraj nadvojvoda ni samo gledal požara, temveč se ni niti sramoval dela, s tem je podal pač najlepši zgled, kaj je storiti v nevarnosti in dokazal, kako neumestno je pasti na pogorišču le radovednost in kritikovati delo neustrašenih gasilcev.

Požar v Trebnjem. Dne 6. sušca t. l. ob pol 2. uri zjutraj je naznanil nočni čuvaj ogenj v tvornici parketov gospoda Josipa Goljevščka. Prostovoljna požarna bramba je bila pod vodstvom načelnika gosp. Franca Zupančiča neverjetno hitro na nogah in že v desetih minutah potem, ko so opazili ogenj, z dvema brizgalnicama na licu mesta. Gasilce je čakala težka naloga, zakaj poslopje, v katerem je izbruhnil ogenj, je bilo leseno. Požarna bramba je rešila svojo nalogo z občudovanja vredno spretnostjo; eno uro po izbruhu požara se je moglo reči, da ogenj ni le omejen na prvotni objekt, nego se je še od tega več rešilo nego je bilo pričakovati. Ob 5. uri zjutraj je bilo vse pogašeno in odstranjena vsaka nadaljna nevarnost.

Ivan Zdiarsky, častni načelnik nemške gasilske zveze za Česko, vitez Franc Josipovega reda, župan v Prahaticah itd., je 15. februarja 1907 preminul. Zdiarsky je bil za gasilstvo zaslužen mož, blaga duša in značajan družabnik. N. v m. p.!

Velik požar v cerkvi sv. Mihaela v Hamburgu. Dne 3. julija pret. l. je docela pogorela največja in najlepša cerkev v Hamburgu na Nemškem, ki jo je zgradil od l. 1752. do l. 1786. stavbenik Lonin. Po 2. uri popoldan se je pokazalo iz sredine stolpa le nekaj dima, ki se je pa v hipu povečal. Takoj nato je telefonično naznanil čuvaj Beuerle, ki je že nad 30 let stanoval v stolpu, v glavno gasilarno izbruh velikega požara v stolpu, a se je toliko zadržal, da se ni mogel več rešiti iz gorečega stolpa, ker je bil ves stolp že v plamenu. Od vseh štirih strani je že plapolal plamen ter se ovijal tudi zlate kupole. Ob 2. uri 15 minut so dospeli na pogorišče najbližji gasilci iz svoje podružnice z dvema oddelkoma od Admiralitäts-česte in trije oddelki iz Høletenglacio. Prišedši na pogorišče prihitijo iz gorečega stolpa trije kleparski pomočniki tvrdke Schulz in sin. Bili so očividno prestrašeni ter so hoteli povedati gasilec nekaj, a jih ti vsled zbežanosti niso nič razumeli. Zdal bil je že ves stolp v plamenu, ki je švigal čedalje višje. Pripeljejo se tudi gasilci iz glavne gasilarne z ravnateljem Westphalen in nadzornikom Möreke. Plamen je udaril že zdaj iz luknic, kjer je bila ura in se bliskovo razširil do križa. Medtem sta se častnika, ki sta prišla s prvimi oddelki podala z nekaj gasilci v podstrešje cerkve, da bi se preprečilo tu vnetje strešnega stola. Videlo se je, da ni več rešiti stolpa. Gasilci so morali porabiti vse moči za ohranitev strehe nad cerkvijo. A ves trud je bil zaman, kajti tudi ta se je vžgala, in vsak trenutek se je bilo bati, da se zruši stolp. Gasilci, kakor tudi častnika, so bili v največji nevarnosti. Načelnik da takoj znamenje, naj se ruši stolp in gasilci popustivši vse, planejo na prosto. Zgornji del se je takoj sesedel. Medtem pridejo še 4., 5., 6. in 9. oddelek gasilcev, tako da je bilo devet oddelkov z 295 možmi na licu mesta. Ravnatelju se je dozdevalo že prej, da pade lahko ves stolp na evangelsko predmestje. Zato so obkolili to predmestje z 11 parnimi brizgalnicami, iz katerih je štrlelo 40 cevi; ki so bile pripravljene spraviti to predmestje takoj pod vodo. In ravnatelj se ni motil. Ob 3. uri 7. minut se nagne stolp in pade na imenovano predmestje in zruši 8 hiš. Nekateri deli so pa prebili tudi cerkev, ki je bila v hipu v plamenu, posebno, ker je imela vse oboke lesene ter bila sploh, razen štirih zidov, zidana iz lahke gorljivih snovi. Ker je bila huda burja v tem času in cerkvena vrata na stečaj odprta gorelo je tako, kakor bi bilo vse polito z kakšno gorljivo tekočino. Ko so videli gasilci, da tudi cerkve ni več rešiti, so popustili vse ter se odpravili na sredino mesta, da vsaj tam omeje požar. Na 100 in 100 metrov daleč je nosila burja kose lesa, tlečega bakra in kositra. V bližini cerkve stanujoče stranke so iz strahu pred ognjem bežale na prosto, popustivši odprta vsa okna. Burja je nosila v ta stanovanja ogorke in v nemale so se preproge in druga sobna oprava. Navzlag temu, da je manjkalo gasilcev, jih je poslal načelnik v osem hiš, da so gasili po sobah ter zaprli vsa okna. Pred vročino, ki je bila neznosna, so imeli gasilci veliko trpeti. Tlak je bil tako vroč, da so se vžigali podplati, in to tudi v večji oddaljenosti. Obrazi in roke gasilcev in tudi strojnikov, ki so bili v večji daljavi pri parnih brizgalnicah, so bili vsled vročine vsi napihjeni in otečeni. A vendar je vztrajal vsak na svojem prostoru.

Delo je bilo tudi zato otežkočeno, ker se je vzpričo velike vročine plamen po šestkrat do osemkrat pojavil na enem in istem prostoru. Ob 4. uri je načelnik odpustil gasilce, ki so bili najbolj potrebni odpočitka. Začelo je primanjkovati vode, kajti delovalo je 11 parnih brizgalnic in vsaka je vrgla po 30 hektolitrov vode v eni minuti, to znaša v minuti 330 hektolitrov. Gasilci so poklicali tri parobrodne brizgalne na pomoč, ki so napeljale v mesto 12 cevi in delovale z morsko vodo. Za slučaj, da se še kje pojavi ogenj, sta se odpeljala sedmi in osmi oddelek v druge dele mesta, deseti oddelek je šel pa v glavno gasilarno, da tudi spodnji del mesta ni bil brez gasilcev. Zvečer ob 10. uri se je vnela precej oddaljena cerkev sv. Janeza Krstnika. Gorelo je podstrešje. Tudi tu so imeli gasilci težko stališče. Polzaste stopnice (Wendeltreppe) so bile tako ozke, da je mogel le po en gasilec naprej, a še ta postrani. Niso mislili, da bodo rešili to cerkev, a vendar se jim je posrečilo, ter je pogorel le del strehe. Ko je bila nevarnost odstranjena, so ostali samo oddelki 3., 8. in 10. kot straža. Po cinitvi gasilcev je zgorelo razen cerkve še 30 drugih poslopij. 11 jih je bilo docela zrušenih, druga so bila pa poškodovana več ali manj. Ob 11. uri je začela goreti 500 metrov oddaljena streha neke štirinadstropne hiše. Vžgala se je vsled tega, ker je zanesla burja iz goreče cerkve tram, ki je prebil to streho in nato vžgal. S takimi požari se je imelo društvo boriti vso noč. Tudi neka velika tvornica v bližini je bila v nevarnosti. Parkrat se je vžgala, a so je vendar obvarovali. Ob 9. uri zjutraj je bila odstranjena vsa nevarnost. Škodo cenijo na milijone mark. Samo cerkvene orgle so bile zavarovane za 200.000 mark. Nemški listi so bili vsi polni hvale, da so gasilci omejili ogenj in tako rešili mesto.

L. Stricelj ml.

Strahovit požar na Reki. V torek, dne 5. februarja t. l. okolo polnoči je pričelo goreti na vrhuncu 45 metrov visoke, večina iz železa narejene shrambe za poljske pridelke, takozvani »Levatore«, ki je last »Javnega shrambnega društva v Budimpešti«. »Levatore« je stal v pristanišču takoj ob njegovem vходу. Kdor se je samo enkrat peljal s parnikom v Reko, moral je videti to ogromno zgradbo, ki je v visočini prekašala vsa druga poslopja na Reki. Ta velikan je pričel toraj goreti okolo polnoči. Okolo ene ure popolnoči sta se zrušili najgornji dve nadstropji, proti jutru se je pa sesulo vse skupaj. Plamen, ki je švigal na vse strani, je razsvetlil ves liburnijski zaliv, da se je videlo kakor po dnevni. Prišlo so požarne brambe z Reke in bližnje okolice, ali zaman, ker »Levatore« je bil že ves v ognju, in zanj sploh ni bilo nobene rešitve več, pač so pa morale požarne brambe takoj pričeti z delom pri shrambah, katerih je vse polno druga ob drugi okoli »Levatorja«. Posrečilo se je, da so vsaj te shrambe rešili pred rdečim petelinom. Parniki, ki so stali okolo gorečega velikana, so morali zapustiti svoja mesta in oditi na odprto morje. Pri vsem tem je bila sreča, da niso bile vse shrambe polne. Zgorelo je vsega skupaj 200 vagonov ječmena, 150 vagonov ovsu in 20 vagonov pšenice. Škoda se ceni za sedaj okolo 3 milijonov kron in jo k sreči krije zavarovalnina. — V pondeljek pa je zgorelo 200 bal bombaža, ki je bil vreden 14.000 K.

Pogumna deklica. Enajstletna hčerka Florence nekega zavarovalnega zastopnika v Njujorku je nadzorovala svojega dvetletnega brata in štiriletno sestro, dočim je bila mati bolna v postelji. Mala deklica je vrgla v plinovo peč kos papirja, ki močno zagori, a pri tem se vname njej in bratcu obleka. Brez pomisleka pogasi enajstletna Florence plamen z rokami, a pri tem se vname njej obleka. Na skoro je bila vsa opečena. V bolnici je prišla zopet k zavesti in njeno prvo vprašanje je bilo, ako sta bratec in sestra rešena, ko dobi pritrjevalni odgovor se je srčno smejala, a njej ni bilo moči rešiti življenja; umrla je za opeklinami.

Kranjska hranilnica je za l. 1906. dovolila in izplačala podpore nastopnim gasilnim društvom: Ljubljana in Rateče (Gorenjsko) po 500 K; Belapeč 400 K; Škril 300 K; Črni potok, Vič, Mozelj, Hruševje in Žabnica po 200 K; Stob, Št. Jurij pri Grosupljem, Trzin, Sora in Pijavagorica po 150 K in Studenec-Ig 100 K; skupno znesek 3550 K.

Graška vzajemna zavarovalnica je l. 1906. podelila podpore za nakup gasilnega orodja naslednjim gasilnim društvom in občinam: Cerknica 150 K; Duplje, Pijavagorica, Sora in Studenec-Ig po 100 K; Ježica 75 K; Rakek 70 K; Hotederšica, Vodice, Škrilje in Ilirska Bistrica po 50 K; Mirnapeč, Trzin, Št. Jurij in Maverl po 40 K; Stob 25 K. Dalje je izplačala ta zavarovalnica raznim gasilnim društvom tudi nagrade o priliki požarov v znesku 1205 K; skupno toraj 2285 K. To je pač hvalevredno od zavarovalnice in gasilci store le čin hvaležnosti, ako to kulantno in radodarno zavarovalnico podpirajo in priporočajo.

Načrte za gasilne dome izdeluje ceno naš sotrudenik L. Stricelj ml., Ljubljana, sv. Petra cesta 35. Svetujemo, da se ob potrebi obračate do njega.

Brizgalna in čelade so naprodaj pri »Ljubljanskem gasilnem društvu«.

Sukno in platno za gasilske uniforme v veliki izbiri in razni kakovosti ima tvrdka Feliks Urbanc v Ljubljani. Pošilja vzorce s cenovnikom in plačilnimi pogoji brezplačno.

Rokavice in kravate za gasilce ima v zalogi tovariš Anton Leutgeb v Ljubljani. Tovariši, naša dolžnost bodi, da podpiramo zaslužnega gasilca. Cene so nizke.

Ces. kr. priv.

tvornica strojev, brizgalnic, cevij in ognjegasilnih predmetov, prva moravska tkalnica cevij in pasov

R. A. Smekal

v Czechu pri Prostejovu

podružnice: Zagreb - Praga - Smichov

odlikovan

s 112 svetinjami, častnimi diplomami i. t. d.

priporoča se

za nabavo vsakojakih brizgalnic, gasilnega orodja, pasov i. t. d., kmet. strojev, peronospora-brizgalnic

po najnižji ceni

kakor v lastni mehanični tkalnici tkane cevi najboljše vrste po zdatno znižanih cenah.

Postrežba je točna in solidna, pod ugodnimi plačilnimi pogoji na obroke. — Jamčenje za brizgalnice 5 let.

S spoštovanjem

Podružnica R. A. Smekal—Zagreb.

I. gornje-avstrijska naprava gasilnega orodja in oprave

Konrad Rosenbauer

v Lincu (Gor. Avstrijsko).

Sesalne brizge vsakega sestava.

Strešne, kljukaste, vtikalne in mehanične pomikalne lestve.

Vsakojaka oprava za plezalce in šarže.

Razsvetljevalne priprave in glasbila.

Sanitetne oprave in dimne krinke.

Izvrstne konopne cevi neprekosljive dobrote.

Cenovniki zastoj in poštnine presto. Olajševalni plačilni pogoji.

Jamstvo 5 let.

Jamstvo 5 let.

C. kr. privileg.

tvornica brizgalnic, črepalnic in drugih strojev

R. CZERMAK-A

v Toplicah (Češko)

dobavlja

brizgalnice vsake vrste, hidrofore in vse drugo ognjegasilno orodje.

Najugodnejši plačilni pogoji.

„Učiteljska tiskarna“

last „Učiteljskega tiskovnega društva“, registrovane zadrage z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4 × Ljubljana × Gradišče št. 4

priporoča slav. krajnim šolskim svetom, šolskim vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine

iz svoje zaloge.

Ceniki se pošiljajo na zahtevo zastoj.

Postrežba točna.

Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna po zmernih cenah v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela ter jih izvršuje okusno in po solidnih cenah.

Izvrševanje tiskovin v enobarvnem in večbarvnem tisku.

Tiskanje muzikalij in časopisov.

(5) 12—5

Litografija.

Telefon št. 118.

Poštna hranilnica št. 76.307.